

بهترین قصه های تاریخی تهران
جایزه می گیرند

نشانی و شماره تماس ما: mahaleh@hamshahri.org و ۲۲۰۲۳۴۵۵-۲۶۴

صفحه «روایت تهران» که پیش روی شماست، به انعکاس روایت های خواندنی تاریخ تهران قدیم و سرگذشت شخصیت ها و نامداران، خیابان ها و گذرها، واقعه های تاثیر گذار و تاریخ شفاهی طهران تعلق دارد. با عکس های بازمانده از خاطرات تهران دیرروز و قصه ها و ماجراهای پس پشت این عکس ها، شما هم می توانید در انتشار این صفحه که متعلق به خود شما و شهر شماست ما را همراهی کنید. «همشهری» بهترین عکس ها و قصه هایی را که برای ما از سال می کنید با نام خودتان منتشر و به شما «همشهریان همراه» هدیه ای تقدیم می کند.

تعزیه

از چشم فرنگی ها

تعزیه خوانی در عهد قاجار به اوج رسید و برای سیاحان خارجی آنقدر جالب بود که همگی در سفرنامه هایشان از آن یاد کرده اند. هانری باینر، سیاح آلمانی می نویسد: «دایر کردن تعزیه یک کار خیر است و هرکسی به نحوی در تشکیل و جریان مراسم کمکی کرده باشد امید دارد از ثواب اخروی برخوردار گردد.» یاکوب ادوارد پولاک، پزشک ناصرالدین شاه نیز در توصیف تعزیه روز دهم محرم می نویسد: «سرانجام در روز دهم داستان شهادت به نمایش گذارده می شود. آدمکی چوبی که نماینده جبرئیل است از ریشماتی پایین می آید تا ارواح ائمه را تا عرضه بهشت همراهی کند. پیش از آن اسب های بزرگ مملکت را که آراسته شده اند به میدان آورده اند. یک اروپایی در اینجا فرصت به دست می آورد بعضی از اسبان اصیل را هم ببیند.»

راز سنگ قبر ۱۵۰ ساله بیت الزهرا س

حسینیه بیت الزهرا (س) در خانه قدیمی مرحوم حجت الاسلام ابوالفضل شیروانی در محله امیریه به وصیت او ساخته شد. یکی از جاذبه ها و اسرار حسینیه سنگ قبری است که روی یکی از دیوارهای حیاط قرار دارد. در بازسازی خانه برای ساخت حسینیه در قسمت آب انبار قدیمی ۹ قبر پیدا شد که یکی از آنها سنگ داشت؛ روی این سنگ قبر نوشته شده: «مرحوم تراب، ولد محمدخان، شهر رمضان سنه ۱۲۸۱ قمری» و عکس نفنگ و کیسه باروت روی آن حکاکی شده است. بعد از این اتفاق، مرحوم حجت الاسلام مهدی طباطبایی که در جریان ساخت حسینیه بود گفت: این فرد چه سعادت داشته که حالا بعد از ۱۵۰ سال باید پیکرش در ورودی یک حسینیه قرار بگیرد و هرکس به اینجا می آید، فاتحه ای هم برای او بخواند.»

تابلو تاریخی در تکیه قدیمی

در تکیه تاریخی حصاربوعلی که قدمتش به دوره قاجار می رسد، یک نسخه بسیار ارزشمند نگهداری می شود؛ یک نقاشی پوستی از واقعه عاشورا که خیمه گاه شهیدان کربلا را در برابر لشکر دژخیمان به تصویر کشیده است. این نقاشی نیز قدمتی به اندازه خود تکیه دارد و تصور می شود که قدیمی های محله حصاربوعلی می گویند حدود ۲ قرن پیش به تصویر درآمده است. در تکیه حصاربوعلی رسم بر این بود که تابلو نقاشی بعد از ظهر عاشورا را برای اجرای مراسم نخل گردانی روی نخل کهن تکیه نصب می کردند. اکنون اما چند سالی است که این نقاشی تاریخی بالای منبر تکیه جای دارد تا از آسیب های احتمالی مصون بماند. با وجود این، نقاشی دیگری مشابه با آن را برای اجرای رسم نخل گردانی هر سال روی نخل تکیه قرار می دهند.

طشت گذاری در مسجد اردبیلی ها

در محله سنگلج مسجد و حسینیه ای به نام اردبیلی های مقیم مرکز هست که آیت الله مشکینی فقید هم مدتی در آن به آموزش طلاب مشغول بود. چون اردبیلی های ساکن تهران برای مراسم آیینی و مذهبی شان مکان ثابتی نداشتند، اینجا را سال ۱۳۳۳ تاسیس کردند. مرحوم عبدالعلی بازگان، پدر مرحوم مهدی بازگان، نیز سهم بسزایی در این کار داشت. اردبیلی ها در روزهای نخست محرم مراسم طشت گذاری را برگزار می کنند. طشت ها از روز اول محرم بر آب می شود و آب آن می نوشند. این آیین اشاره به حادثه روز دوم محرم دارد که در تاریخ طبری نیز ثبت شده است. در آن روز امام حسین (ع) و یارانش بعد از رویارویی با دشمنان، به آنان و اسب هایشان آب دادند.

عزاداری در مزار سید جوزدرختی

عزاداری در مزار سیدی فاضل و پرهیزگار از رسم های کهن ایام سوگواری محرم و صفر در دارآباد است و قدمتی بیش از یک قرن دارد. محوطه ای پر دار و درخت در دل خیابان سیاری، میزبان برگزاری این مراسم در ظهر عاشورا است. در میان چنارهای کهنسال، سنگ قبری ساده وجود دارد که آرامگاه شخصیتی فاضل و مورد احترام اهالی دارآباد است. آرامگاه سید جوزدرختی در زمین های معروف به «جوزدرختک» واقع است. علیرضا زمانی، تهران شناس می گوید: «نیاروانی ها و اهالی کاشانک هم ظهر عاشورا دسته عزاداری را به آرامگاه او می بردند. سید ابوطالب جوزی، شخصی مورد وثوق میان آبادی های شمیران بود.» این تصویر عزاداری اهالی نیاروان و جمال آباد را حدود نیم قرن پیش در محدوده جوزدرختک نشان می دهد.